

08. 1944. god. Tito traži od Churchilla da se rasčisti pitanje Istre i Slovenije, traži preciziranje odnosa savezničkih snaga i partizana koji su trebali voditi vojne operacije zajedno sa saveznicima na tom području. Na sastanku Tita, Šubašića i A. H. Gamella u Caserti 13. 08. 1944. vrhovna komanda NOV trebala se staviti na raspolaganje savezničkoj komandi kad saveznici okupiraju Italiju, Austriju i Mađarsku. Kontrolu luke Trst trebala je imati komanda savezničkih okupacionih snaga a saveznički komandant trebao je biti vrhovna vlast u svim pitanjima koja su se odnosila na vojnu sigurnost luke Trst i liniju važnih komunikacija a na području zapadno od jugoslavensko-talijanske granice iz 1939. god. trebala se uvesti saveznička vojna uprava. Do sukoba je dolazilo i između grčkih i makedonskih partizana na kostursko-terinskom području zbog nasilnog mobiliziranja Makedonaca od grčkih partizana. Dokumenti potvrđuju da su i u doba rata postojale pretenzije susjednih država prema Makedoniji i Makedoncima od kojih nisu bili imuni ni grčki i bugarski komunisti.

Zbornici o kojima je riječ vrijedan su prilog za svestranije i temeljitije upoznavanje zbivanja na području Jugoslavije (i šire) za vrijeme II svjetskog rata. Dokumenti koji dosad nisu bili objavljeni pokrenut će inicijative znanstvenika za nova proučavanja i istraživanja kako bi se dobila istinita slika naše najbliže prošlosti.

Franko Mirošević

BRIEF UND BRIEFWECHSEL IN MITTEL- UND OSTEUROPA IM 18. UND 19. JAHRHUNDERT, Essen 1989, 385.

U afirmiranoj biblioteci *Studien zur Geschichte der Kulturbeziehungen in Mittel- und Osteuropa VII 1* pokrenuta je nova serija *Brief und Briefwechsel im 18. und 19. Jahrhundert als Quellen der Kulturbeziehungsfor-*schung. Prvi svezak o Pismima i korespondenciji u Srednjoj i Istočnoj Evropi u 18. i 19. stoljeću potpisao je kao urednik (i priređivač) nama dobro poznati njemački historičar i slavist dr. Wolfgang Kessler, donedavno docent sveučilišta u Marburgu, a od prošle godine upravitelj gradske biblioteke u gradu Herneu u Saveznoj Republici Njemačkoj. Izdavači su A. Dutu, E. Hösch i N. Oellers, a nakladnik Reimar Hobbing iz Essena.

Iz predgovora urednika i izdavača doznajemo da su u njoj objelodanjeni radovi sa znanstvenog skupa Studientages für Kulturbeziehungen in Mittel- und Osteuropa što je još 1979. u okviru Evropske akademije održan u dvorcu Neuburgu na Innu (a taj podatak govori da izdavaštvo na području historiografije u SR Njemačkoj nije ništa lakše nego u nas). Ovi prilozi čine sastavni dio znanstvenog projekta Izvora za kulturnopovijesna istraživanja u okviru koga su obrađene i publicirane knjige o putopisima, putopiscima, starim novinama i dr. kao povijesnim vrelima.

Najnoviji svezak sastoji se od šest dijelova. To su: 1. Kulturna, književna i znanstvena komunikacija, 2. Povijesni izvori, 3. Znanstvena korespondencija, 4. Korespondencija, 5. Korespondencijski krugovi i 6. Znanost o izvorima. Na koncu je izbor iz bibliografije u kome su od hrvatskih autora navedeni: J. Ravlić, J. Horvat i J. Matasović, odnosno samo korespondencija Ljudevita Gaja i grofa Petra Sermagea, a nema naše možda ponajbolje Korespon-

dencije Rački-Strossmayer što ju je potkraj dvadesetih godina 20. stoljeća priredio i objavio Ferdo Šišić o kojoj je kao povijesnom izvoru pisao i V. I. Frejdzon u SSSR-u. U tekstovima su od hrvatskih znanstvenika i drugih djelatnika spomenuti: V. Babukić, A. Baričević, V. Deželić, grof I. Drašković, Lj. Gaj, J. Horvat, V. Jagić, G. Janković, M. P. Katančić, P. Preradović, M. Vlačić i S. Vraz.

Također se spominju neki slovenski autori i korespondencije, npr. prepiska između Dobrovskog i Kopitara koju je potkraj 19. st. priredio V. Jagić kao i Paula Preradović, unuka Petra Preradovića i autorica austrijske himne. Međutim, od svih važnijih korespondencija jugoslavenskih naroda u ovoj knjizi posebno su obrađena pisma Vuka Stefanovića Karadžića što ju je napisao Strahinja K. Kostić pod naslovom: Vuk Stefanovićs Karadžićs Briefe als Quelle der Kulturbeziehungsforshung (259 — 270). Među tim pismima najvažnija su ona upućena Jakobu Grimmu i posebice njemačkom historičaru Lepoldu Rankeu, piscu knjige Die serbische Revolution s kojim se Vuk upoznao 1827. u Beču (kao i s Kopitarem), a njihova prepiska trajala je gotovo četiri desetljeća.

Ostali autori pisali su o važnijoj korespondenciji kao historijskom izvoru u Rusiji, Poljskoj, Češkoj, Rumunjskoj, Mađarskoj, Austriji, a na kraju je i važan teoretski članak W. Kesslera koji piše o pismima uopće i njihovoj klasifikaciji, o korištenju korespondencija kao povijesne građe za povijesna, kulturološka i jezično-povijesna istraživanja, o važnosti i objektivnosti privatnog pisma kao izvora iako ono zajedno s dnevnicima spada u najsubjektivnija vrela za historičara. Na kraju je dao zaključak da i nakon ove knjige još uvijek tek predstoji opširnije istraživanje pisama i korespondencije u Srednjoj i Istočnoj Evropi kako sa povijesnog tako i sa književno-povijesnog stajališta. Na kraju je Kessler dao izbor iz bibliografije u kome su i brojni njegovi radovi u kojima se spominju naši autori, ali i problematika vezana uz Hrvatsku i Slavoniju s kraja 18. i prve polovice 19. stoljeća, osobito u knjizi: Politik, Kultur und Geschichte in Kroatien und Slavonien in den ersten Hälfte des 19. Jahrhundert, München 1981. koja se upravo prevodi na hrvatski jezik u Zagrebu. Tako, zahvaljujući njemu, kao i još nekim inozemnim historičarima i slavistima, nadoknađujemo prilično slabu zainteresiranost a i mogućnosti hrvatske historiografije za međunarodnu suradnju u ovom i sličnim izdanjima.

Dragutin Pavličević

GEDEON ERNEST MARETIĆ, ISTORIJA SRPSKE REVOLUCIJE 1804 — 1813, Beograd 1987, 294.

Prije desetak godina je Stjepan Antoljak napisao u »Vjesniku« članak Tko je zapravo prije velikog Rankea nazvao prvi srpski ustanak »srpska revolucija« (31. 8. 1980), a sedam godina kasnije pojavila se Maretićeva knjiga u biblioteci Retrospektive u izdanju »Filipa Višnjića« u Beogradu, s predgovorom Romana Mulića i prijevodom s njemačkog jezika što ga je dobro izveo Branimir Živojinović, recenzirali historičari Slavko Gavrilović i Vladimir Stojančević, a urednici su bili J. Đuretić i P. Marković.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 23

ZAGREB

1990.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb — Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka ul. 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SR Hrvatske - VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije SR Hrvatske pod br. UP-547/2 — 84 — 1984.